

עין משפט
נר מצוה

חוקת הבתים פרק שלישי בבא בתרא

מסורת הש"ס

ר"ב א מ"י פ"א מהל'
מסכה ה' ח סנה
עשין פכ' טו"ע ח"מ קי'
קצב ספ"ק ז'
ר"ב ב מ"י ש"ס ה"ל יא'
טו"ע ש"ס ס"ד ועשין
צבור וצנ"י
ר"ב ג מ"י טו"ע ש"ס
ספ"ק ה'
ר"ב ד מ"י טו"ע ש"ס
ספ"ק ד'
ר"ב ה מ"י טו"ע ש"ס
ספ"ק ה'
ר"ב ו מ"י ש"ס ה"ל יב'
טו"ע ש"ס ספ"ק ו'
ר"ב ז מ"י פ"א מהל'
ומיה הלכ"ז ספ"ג ש"ס
טו"ע ח"מ ט"ו ע"ה ספ"ק
ח

רבינו גרשום

א"ע דמחזיק המקבל לא
 חזק עד דאמר ליה המוכר לך
 זקני וקנה: במתנה היאך.
 צריך למימר ליה לך חזק
 וקנה או לא. מי אמרין
 בעיני יפה ונתן וקנה המקבל
 א"ע דלא אמר ליה לך חזק
 וקנה: גדר דר. שהיה קרוב
 לשררה והשלימו המקבל
 לעשרה: שיכנס ויצא בה.
 דרך אחרת פירצה חזיה
 חזקה: דמעיקרא בשגורה
 הנותן הוא סלקי ליה אינשי
 על אותו גדר ועכשו
 הגבוייה הו' מקבל דלא יכלי
 אינשי למוסרי לה: טובא
 עבד. ואמאי קרי ליה כל
 שכיבא חזק? אי ניסתא נתן דסכר
 מיניה מ'א. כלומר שראה
 מים שחיו באין דרך חור
 אבןי לישטין את השדה
 ונתן צורר באותו חור כדי
 שיכבא חזק? ויציא ישתפו
 את השדה: נטל אפי' מיא
 מיניה. שהיה לכל השדה
 מלאה ולא יהי יכולת לצאת
 ממה ונטל זה צורר אחד
 ספאת השדה ויצאו המים
 דרך נטילת הצורר: האי
 מברחי ארי. כלומר מה
 חזקה היא ז' זה מיצי
 חזקה ליה הנותן או אחד
 מן האוחזין מצוה בכתב
 שהצלת כספי ב' כן חובה
 לבר ישראל להציל ממון
 חבריו ולא יהיה חזקה:
 אלא נתן צורר הצמר לה
 מיא. שהיה שדה בית
 השלחין בצריך לה מים
 הרבה וצמר לה. שספק
 בצורר דרך צאת המים שלא
 יצאו מן השדה ולא סגי
 לה בלי מים: נטל דפתח
 לה מיא. שנטל צורר א'
 ועשה דרך למים ליכנס
 דבענין זה ודאי [הו']
 חזקה: ב' שרות. של נכסי

ה"מ צבור ומשכיר למצירו דאיכא דמסר ליה דליקני אצל צנכסי הגר
 מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דצהדיא אמר בצרק הפרה (צ"ק
 דף נב. ושם ד"ה מ"ן) דלא קנה בצנכסית מפתח ולא מהני מסירת מפתח
 אלא שלא יאטרו לומר לו לך חזק וקני"א ודוקא גבי בדיקת חזקת הוא דמלי
 בצנכסית מפתח דמי שמתחם צירו
 עליו לבדוק לפי שצירו ליכנס ולבדוק
 ומה שפ"י נמי דלא קני צנעילת דלת
 לא משמע כן בגיטין צהורק (דף עז:
 ושם) דקאמרי תיזיל איהי ומיחוד ומפתח
 אלמא צנעילה למודה קניא שלא
 היתה יכולה לעשות מנעול דצנעט
 היה ואפי' דאסור לקנות צנעט צנכ"מ
 שרי שלא מטרף דעתו עליו כדאמר
 לקמן ולא דמי נעילת דלת למצריח
 ארי דדוקא נתן צורר דסכר מינה מ"א
 הוא דלאמר צנכסין דהוי מצריח ארי
 אצל הכא שנועל צנכי כל אדם ואין
 מניח אדם ליכנס מוכח מילתא
 שהצית הוא שלו וקני צנעילה לחוד
 וכן מוכח לקמן (דף ע"ג) גבי הא
 דמתן אלו דברים שיש להן חזקה
 ואלו דברים שאין להם חזקה ופרץ
 בגמ' מ"ש רישא ומ"ש ספחא אמר
 עולא כל שאילו צנכסי הגר לא קנה
 כו' וקמיני ספחא הכניס תרנגולין
 בתוך הצית ה"ו חזקה וקנה נמי
 צנכסי הגר וה"ט דהמט דקנה משום
 דמסתמא כשנתן שם תרנגולין ועל
 דלת לשמן אלמא דקנה צנעילה
 אצל קשה לרשב"א דלאמר לקמן
 הצונה פלטרין צנכסי הגר ובא
 אחר והעמיד לטן לדלתו קנה
 והמס מיירי צנעל דאי לא נעל
 אמאי קנה הא לני צעלמא הוא
 דאפי' כמו קמא שכל אדם יכול
 ליכנס שכלא נעל אלא ודאי צנעל
 איירי ומשמע דוקא שהעמיד דלתות
 אצל לא העמיד דלתות לא קנה צנעילה: (נע"ג) וגדר ופרץ

שלא בפניו ל"ל כו'. אם זה להחזיק שלא בפניו דמוכר כגון צעיר אחרת
 או אפי' צאורה העיר שלא מדעתו של מוכר לא היא חזקה אלא א"כ
 א"ל מוכר ללוקח לך חזק וקני ואפי' אם נתן לו מעות לא קני צנעט
 כגון צעיר כותבין שטר דאין הכסף מועיל עד שיחזיק או עד שיכתוב
 השטר כדאמרי צפ"ק דקדושין (דף
 כו) עלה דהן משנה נכסיס שיש להם
 אחריות נקיין צכסף כו' אמר רב
 ל"ש אלא צמקוס שאין כותבין את
 השטר אצל צמקוס כותבין את
 השטר לא קנה עד שיכתוב לו את
 השטר ואי פריש פריש שפירש צכסף
 האנה קנין גמור בלא חזקה ושטר
 אצל מסתמא לא קני צנעט עד
 דמחזיק: בעי רב. הך צרייתא הוה
 שמיעא ליה דקתני בפניו אצל שלא
 בפניו לא חזק וקני וקמבעט ליה מי
 צהדיא לך חזק וקני וקמבעט ליה מי
 לימא דצמכירה מיירי אצל צממנה
 מכיון שאמר לו (ו) נותני לו קרקע
 זו והלך והחזיק שלא בפניו היא
 חזקה ואע"ג דלא א"ל לך חזק וקני
 וכדמפרש טעמא לקמיה דנותן צעין
 יפה נתן או ללמא לא שאל: מאי
 סייעי ליה לאצא. צממנה טפי ממכר
 ק"ו הוא דלא קני עד דא"ל לך חזק
 וקני: ומה מוכר דקיידי ליה זוי.
 לוקח למוכר היוס ולמחר לאחר
 שיחזיק שהרי ע"מ כן הוא מחזיק כדי
 לפרוע דמים למוכר דמוכר לא מפסקד
 כיון א דקבל כל הדמים א"י יידי ליה א'
 מקמי דמחזיק וזי לא קנה כדפרישית
 לעיל וכגון צמקוס כותבין את השטר
 כדמיא צדקשין (דף ע"ג) מכר לו י'
 שדות צי' מדיות כיון שהחזיק צדה
 אחת קנה כולן מה שאין צנעילה צד"א
 שנתן לו דמי כולן כו' אלמא אחר
 נמינת דמים צעין חזקה ואפי' אי
 א"ל מוכר ללוקח לך חזק וקני היא חזקה ואי לא לא: מסנה. דאין
 לו כי אם חסרון ממנו לא כל שכן דלריך למימר ליה לך חזק וקני
 ולא ליהו חזקה עד דא"ל דלמא לכשיצאה להחזיק כבר חזר
 ממתנתו: ורב דקבעי לה סכר איכא למימר מהאן דיהב צממנה
 צעין יפה יידי שמתחם חיבה נתן לו והלך ינחא ליה שילך יחזיק
 ואיכא למימר דכמאן דא"ל דמי והלך מספקא ליה. ושמואל נמי
 דשטויא ליה ס"ל היכא אמרינן צעין יפה נתן ה"מ כגון לאחר
 שהחזיק ונתקיימה המתנה הוא דאמרינן צעין יפה נתן לו מכל
 וכל שלא שיר לעצמו צממנה זו (י) דאמרן לעיל [נא]: המוכר שדהו
 לאשתו קנתה והבעל אוכל פירות צממנה קנתה ואין הבעל אוכל
 פירות אצל כל זמן דמפקא לן אי גמר להקנות המתנה לא ולא
 מספקא אין לנו לומר שנתן את שלו צממנה עד דמפרש ואומר לך
 חזק וקני: דאמר שמואל (י) גדר גדר. שהיה צני פחות מ"י והשלימו
 לעשרה לפי שלא יוכלו לעלות עליו וליכנס שדה: פרץ פריה.
 החזיק הפריה: דמעיקרא. כשהיה פחות מ"י לא הוה סלקי לה
 אין יכולין לעלות דרך עליו ליכנס שדה כגון שהיה עשוי בשפוע
 או היה צני על מקום מדרון: והשאל נמי לא סלקי לה מאי
 קבעי. ואמאי היה חזקה דכל צני צורק לא היא חזקה: ואלא
 דמעיקרא הוא סלקי לה. מיהא דזוהק והשאל שהשלימו לעשרה לא
 סלקי לה כלל טובא עבדי ואין זה ראוי לקרות כל שהוא וע"פ צענין כל שהוא גדר: והשאל סלקי לה צדוקא. והיינו כל שהוא דכל שהוא אהני
 דהא אכתי סלקי לה קאם. והאי דנקט שמואל והשלימו לעשרה לאו דוקא דה"ה לפחות מ"י (והוא) דהשאל אהני להכי דסלקי דזוהקא ומעיקרא הוה
 סלקי לה צדוקא ואורחא דמילתא נקט דסתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה צדוקא והשאל סלקי לה צדוקא: והשאל קעייני לה צדוקא.
 דפורתא אהני. ולא בעי למצרוי דמעיקרא לא עיילי כלל והשאל עיילי לה צדוקא דטובא עבד דשווייה פתח. וגבי נעל כל שהוא נמי איכא
 לפרושי כה"ג שסתם פתח סמימה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה צדוקא והשאל א"י שצבע מנעול צלמא נעול צו דהיינו
 צנין אצל סגר את הדלת ועל צמפתח צנכסי הגר אינה חזקה דאין זה אלא עושה מלואה לשמור בית חצירו ומצריח ארי מנכסי חצירו
 הוא דללקמן שצמפתחין. ואע"ג דגבי שכירות צמס אמרי' צפסימס (דף ז) משמטר לו מפסתחות הוי צחוקת שוכר וה"ה לגבי צנין
 ה"מ צבור ומשכיר לחצירו אצל צנכסי הגר מי מסר לו מפסתחות שיקנה הלכך צריך צנין כל שהוא: נאן צרו. צבור שצבדר השדה.
 וכולה שמעתי' אכנסי הגר קאי וה"ה לקונה דבר מחצירו: נעל צרו. מן הגדר ועשה צו נקב: ה"ו חזקה. וכגון דמהני לשדה כדמפרש
 ואזיל: מאי נתן כו'. למאי אהני האי נמינה ונטילה דליהו חזקה: אינמא נתן צורר וסכר מיא. ראה נהר שוטף ורואה ליכנס דרך נקב וצא
 זה וסתם את הנקב צרוור וסכר את המים מן השדה שלא יכנסו צו (י) שלא ישטפו את השדה: ואפי' מינה מיא. שנאספו לה מים צלד
 האחד ועשה נקב צלד השני כדי שיצאו לחוך: האי מצריח ארי וכו'. הא למה זה דומה למשיב אצידה דכל ישראל מנוזין להציל ממון
 חציריהם מן ההיזק ואין קריו חזקה אלא דומיא דגדר ופרץ שעושה צו צנין או כל מיקון הצריך לו לשדה כגון משקה מים או זומר או
 זורע או חורש: דלמד לה מיא. כמו אמר פתיל (במדבר יט) וימחדו לבעל פעור (מלפס קו). חיצר (י) המים שכתבו שלא יאכל לחוך חור
 כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפס ביה שאם צו (י) שלא ישטפו את השדה: ואפי' מינה מיא. שנתאספו לה מים צלד
 שכתובל: ו"א אפי' ארי' צ' שדות. של גר המסוכין זה לזה אלא שיש מצד אחד צניניהן: החזיק צמחם מהן. כגון דרפס ב"ה (כ) כדלקמן (גו) ודכדון
 לקנותה לצדה ולא צדורתה לא נתן לב לקנות קנאה לאוהה שדה לצדה ואי לא הוה מצר צניתיים הוה קני את כולה מסתמא צחפירה כל שהוא:
 לקנות

א) [נקמן סה. ע"ב.].
 ב) [נדרים לג. צ"ק מתא.].
 ג) [ג'ל ממקבל].

הגהות הב"ח

(א) גבי נעלמ ליה מ"א
 נעל צרו ופתח ליה
 מיא: (ב) רשכ"ס ד"ה צני
 רב ורי' מכיון שאלו לו
 נתתי לו: (ג) ד"ה ונה
 מכר ורי' אי' יידי את
 דחי מקמי דמחזיק לא
 קנה: ושם צ"ל מה שאין
 צנוייה. י"ב פי' דצכסף
 וצנויין און מוטיל קנין שדה
 ארת נלאר שדות: (ד) ד"ה
 ורב דקבעי ורי' צממנה זו
 בלוח כדאמרין: (ה) ד"ה
 דלא שנואל גבי גדר
 שהיה: (ו) ד"ה אלוהמא וכו'
 שלא יכנסו צו כדרי שאל
 (ז) ד"ה נעלמ ורי' מיכרי את
 המס: (ח) ד"ה החזיק וכו'
 דרפס צה פורתא כלקמן:
 (ט) תוב' ד"ה האו וכו'
 ל"ג ליה דקיידי מצני למימר
 ורי' לא עיילי בה הא וכו'
 כספריס דגריסי דמעיקרא:

מוסף תוספות

א. דמסירת מפתח כאומר
 לו לך חזק וקני. רשכ"ס.
 ולכשיחזיק יקנה. ר"ן.
 ב. דארתו שאין בירו
 מפתח אין יכנס ויברוק.
 ח. מוס' פסקים ד. ועי"ש.
 ונכטי"ג. מוס': המשום
 דבדיקת חזקת דרבונו,
 דמדאורייתא
 בכלמא סני. לא הטייל
 חובה זו אלא על מי שספק
 בירו לעשות יותר והוה מי
 שהמפתח בירו. ג. כדרך
 שהבעלים נועלין בתיהם
 כדי למנוע מהם רגל כל
 אדם. רשכ"ס. ועי' מיטב"ט.
 ד. ופתיחת בית נמי (והא
 קאמר בהזרק. ותיחוד
 ותפחה) אין דרך בני אדם
 לפתוח בית שאינו להם
 כשהוא נעול בתוך. יבטי
 יונה ועי' רשכ"ס. ה. עיין
 ר"ן.